

Memòria i silenci

ÒSCAR GUAYABERO

PEDRO PEGENAUTE

Can Framis, una de les noves seus de la Fundació Vila Casas, està construït en el recinte que antigament va acollir una fàbrica

A gafo un autobús per a anar a Can Framis. Durant el trajecte, llegeixo un llibre manifest de Josep Oliva i Casas: *Plaça de les Glòries Catalanes: no a la creació d'un buit urbà*. Em sembla molt suggerent que un *outsider* de l'urbanisme, com ell mateix s'anomena, aplegui els articles que ha escrit sobre un pla urbanístic i ens regali fins i tot una proposta alternativa. No estic segur que la proposta que fa m'agradi, però, en tot cas, la publicació és força aclaridora per a aquells que vulguin conèixer el que passarà a les Glòries, bé, això si la reducció d'inversions en infraestructures no paralitza el projecte actual. Quan passo amb el bus per dins de l'anella de la plaça, la trobo força interessant, ara que hi han tret el pàrquing. La transparència em fa pensar que, amb una remodelació de l'interior per fer-lo més accessible, tindríem plaça per anys. Tanmateix, coincideixo amb l'autor que no és aquesta la plaça de centralitat que va imaginar Cerdà, ni de bon tros. Ara és més un nus viari que altra cosa. Amb el nou pla serà més un parc inhòspit que una plaça pública *à la parisienne*, com proposa Josep Oliva. Però tampoc crec que aquesta sigui la solució.

Nova seu Fundació Vila Casas
M'apropro caminant al meu destí, la nova seu de la Fundació Vila Casas. Ja fa temps que hi volia anar, fins i tot abans que Jordi Badia (BAAS) guanyés el premi Ciutat de Barcelona per aquest conjunt arquitectònic. Per arribar-hi haig de passar per diferents edificis de nova planta

aixecats sota el denominador comú del 22@. Potser per aquesta referència tecnològica els edificis semblen sortir d'una pel·lícula meitat *True stories*, de David Byrne, meitat *Playtime*, de Jacques Tati. Capítol a part mereix el Mediatic d'Enric Ruiz-Geli: és un edifici que clarament vol dir coses, però encara no estic segur de quines. Em reservo un dia per mirar-me'l amb calma.

A Can Framis, un antic recinte fabril convertit en centre cultural i seu de la col·lecció Vila Casas, s'hi accedeix per un jardí. Pot semblar baladí, però no ho és. Els edificis que l'envolten sovint ocupen el total de la superfície, però aquí es deixa marge per al passeig i, de fet, hi ha diverses persones assegudes als bancs o passejant el gos. És un glop d'aire en la trama urbana que s'agraeix. El petit laberint de passarel·les entre espècies vegetals clarament mediterrànies, dissenyat pel mateix Jordi Badia i el paisatgista Martí Franch, ens porta fins a una mena d'atri que ens rep i acull. L'altra sorpresa és l'alçada. És obvi que, aprofitant una nau industrial, no es podia fer un gratacels, però el fet que estigui enclotat ajuda a tenir la sensació que estem en una excepció arquitectònica.

Un cop al pati, podem veure a banda i banda les antigues naus fabrils recobertes i amb les finestres tapiades. Em fa por que l'interior sigui la típica caixa negra dels museus, però un cop dins veig que la llum natural hi entra per diferents obertures que aquí i allà van creant lligams entre el dins i el fora. La combinació entre la part antiga i la nova és prou clara, però, tot i fer ser-

vir el ciment armat, el resultat es harmònic. I de cop ho noto: el silenci. Des que he sortit de l'autobús només hi havia soroll, de l'acústic, esclat, però també soroll arquitectònic. Aquesta zona sembla una baralla de galls, a veure qui crida més, i aquí es fa el silenci, molt de l'acústic, com en tots els centres culturals, però també un cert silenci arquitectònic, cromàtic, matèric.

Passejo per les sales i només em trobo un grup d'estudiants. El terra, també de ciment, treu un soroll de les meves sabates molt molest. Em descalçaria, si pogués. Les caixes d'escapes fetes de nou són alhora lucernaris. El ciment agafa qualitat plàstica, potser perquè estic veient pintura. El problema d'una arquitectura tan de mínims és que qualsevol cosa adquireix una gran importància i hi vaig detectant algunes entregues estranyes i alguns petits errors en el forjat del ciment que en un altre context passarien desapercebuts. Però la qualitat de l'espai fa que sigui a cops acollidor i a cops dotat d'un cert misticisme eclesiàstic.

Equilibri entre passat i present

No sóc un entusiasta de la reconversió de les naus industrials del Poblenou amb usos que ignoren el passat industrial, i la conservació de les xemeneies com a *homenatge al passat* em sembla una broma de mal gust, però reconec que s'ha trobat l'equilibri entre la memòria del passat i l'ús actual. Potser la tasca de la historiadora Merce Tatjer, com a assessora, hi ha tingut alguna cosa a veure.

Sigui com sigui, m'agrada la sensació que això ja estava aquí abans de la bogeria constructora, que no tot han de ser hotels i oficines de multinacionals. Mentre torno amb el bus cap a casa continuo la lectura del llibre de Josep Oliva i Casas i em plantejo que, tal com passa a Can Framis, les Glòries hauria de ser un espai que acull i no un espai que es mira des de la perifèria.*

A Can Framis es pot percebre un cert silenci arquitectònic, cromàtic, matèric

Arquitectura